

Uusi asiakasmaksulaki 1.7.2021, maksujen kohtuullistaminen**PERLTK 24.08.2021 § 85**

vs. hoito- ja kuntoutumispalvelujen johtaja Marita Pitkänen ja ehkäisevien ja korjaavien hyvinvointipalvelujen johtaja Paula Pasanen-Aro

Uudistettu asiakasmaksulaki (1201/2020) astui voimaan 1.7.2021. Laki sisältää pitkäaikaisten sosiaalihuoltolain nojalla järjestettyjen asumispalvelujen maksut. Tehostetun palveluasumisen maksut ovat tätä ennen puuttuneet kokonaan asiakasmaksulainsäädännöstä. Asumispalvelujen osalta uudistetut asiakasmaksut koskevat ikäihmisten sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asiakasmaksuja.

Asiakasmaksulain 7 c § määrittelee, että jos asiakas on välittömästi ennen palvelun alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avoliitossa ja hänen tulonsa ovat suuremmat kuin puolison tulot, maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Tällöin maksu saa olla enintään 42,5 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista kuukausituloista, joista on tehty lain 10 c §:ssä mainitut vähennykset. Vähennyksinä hyväksytään tehostetun palveluasumisen vuokra, lääkekustannusten omavastuuosuus ja harkinnan mukaan 50 % yhteisen kodin välttämättömistä asumiskustannuksista.

Ylöjärven kaupungin aikaisemman käytännön mukaan ikäihmisten asumispalveluissa käyttövara on laskettu nettotuloista ennen vähennyksiä. Tämä käytäntö on ollut mm. sen vuoksi, että asiakkaan on pitänyt maksaa lääkekulut käyttövarallaan. Uudistetun asiakasmaksulain mukaan lääkekulut huomioidaan vähennyksissä ja asiakasmaksu ja käyttövara lasketaan vähennysten jälkeen. Yhden hengen perhekoolla käyttövara on 15 %, kuitenkin vähintään 164 €/kk, kahden hengen perhekoolla puolisojen yhteen laskettu käyttövara on 57,5 %, josta vähintään 164 €/kk tulee jäädä asiakkaan käyttöön.

Suurin muutos ikäihmisten asiakasmaksuissa on tullut esiin silloin, kun asiakasmaksu perustuu puolisojen yhteenlaskettuihin tuloihin. Ylöjärven aikaisemman käytännön mukaan puolisojen yhteenlaskettu käyttövara 57,5 % on laskettu **nettotuloista ennen vähennyksiä**. Näin on pyritty turvaamaan kotiin jäävän pienituloisemman puolison mahdollisuus asua yhteisessä kodissa. Uuden lain mukaan asiakasmaksu 42,5 % lasketaan vähennysten jälkeen, jolloin puolisojen yhteiseksi käyttövaraksi jää 57,5 % vähennysten jälkeen jäävistä nettotuloista.

Ylöjärvellä on ikäihmisten tehostetussa palveluasumisessa tällä

hetkellä yhteensä 215 asukasta, joista noin 25 asukkaan asiakasmaksu määräytyy asiakasmaksulain 7 c §:n mukaisesti molempien puolisoiden yhteenlaskettujen tulojen perusteella. Näistä asiakkaita useiden asiakasmaksu nousisi merkittävästi entiseen asiakasmaksuun nähden. Noin puolella heistä asiakasmaksu nousisi yli 300 € /kk. Niillä asiakkailla, joiden asiakasmaksu lasketaan yhden hengen tulojen mukaan, asiakasmaksu on uuden laskutavan mukaan noussut keskimäärin 30-60 euroa kuukaudessa. Pienituloisimmilla yksin asuvilla asiakkailla asiakasmaksu on laskenut hieman.

Asiakasmaksulain 11 §:n mukaan asiakasmaksun alentaminen ja / tai perimättä jättäminen ovat ensisijaisia toimeentulotukeen nähden. Kohtuullistamalla suoraan asiakasmaksua, asiakkaan ei tarvitse hakea erikseen asiakasmaksun alentamista. Kuntaliiton ohjeen mukaan kunnan tulee laskea asiakkaalle edullisempi vaihtoehto joko yhden tai kahden henkilön perhekoolla. Jos näiden laskelmien jälkeen kotiin jäävän puolison toimeentulo vaarantuu, voi kunta kohtuullistaa tehostetun palveluasumisen asiakasmaksua. Kohtuulliseksi asiakasmaksun nousuksi voidaan määritellä enintään 10 % uusimmat tulotiedot huomioiden. Myös Ylöjärven kaupungin ikäihmisten tehostetun palveluasumisen vuokrien korotuksessa sovelletaan enintään 10 %:n nousua vuosittain.

Mielenterveyskuntoutujien ja päihdehuollon asiakkaiden asiakasmaksut määräytyvät 1.7.2021 alkaen samoin periaattein kuin ikäihmisten tehostetun palveluasumisen asiakasmaksut. Ylöjärven mielenterveys- ja päihdepalvelujen aiemman käytännön mukaan asiakkaiden käyttövara on ollut vähintään 51 % toimeentulotuen perusosasta, joka vuonna 2021 on 257,71. Uudistetun asiakasmaksulain mukaan käyttövara tulisi olemaan useimmilla asiakkailla vain 164 €/kk, joka olisi 64 % aiemmasta käyttövarasta.

Mielenterveyskuntoutujien ja päihdehuollon asiakkaiden palveluasumisen tavoitteet ovat osin erilaisia kuin ikäihmisten palveluasumisessa. Useimmat heistä ovat iältään vanhuusikää nuorempia ja osa on myös monella tapaa toimintakykyisiä ja fyysisesti terveitä. Psyykkisin perustein toteutettava, tehostettu kuntouttava palveluasuminen on normaaliin asumiseen rinnastettavaa palvelukodissa asumista, jossa vaikeista mielenterveysongelmista kärsivä asiakas tarvitsee ympärivuorokautista hoivaa, ohjausta, huolenpitoa sekä tukea. Asiakkaalla saattaa olla myös somaattisia sairauksia tai päihdeongelma. Tehostetun kuntoutuksen tavoitteena on kuntoutuminen itsenäisempään elämänhallintaan ja siirtyminen kevyempään palveluasumismuotoon.

Ylöjärvellä on mielenterveyspalveluissa ollut heinäkuussa 2021 tehostetun ja tuetun asumisen piirissä yhteensä 50 asukasta, josta tehostetun, ympärivuorokautisen tuen piirissä on 21 asukasta.

Päihdepalveluissa tehostetussa palveluasumisessa on alle 10 asukasta.

Kuten kuntouttavassa, myös tehostetussa palveluasumisessa tavoitteena on vastuullinen, toisia ihmisiä huomioiva eläminen yhteiskunnassa. Osallisuus ei toteudu, jos kuntoutuja ei pääse elämään oman näköistään elämää, eikä hänellä ole mahdollisuuksia määritellä esimerkiksi mihin toimintaan osallistuu. Asumisyksikkö tarjoaa virikkeitä, mutta on tärkeää, että kuntoutujalla on myös omaa päätösvaltaa omien virikkeiden hankkimisen suhteen. Päihdeongelmasta kuntoutuvan tulee löytää uusi merkitys elämäänsä.

Kohtuullistamalla mielenterveys- ja päihdepalveluissa asiakasmaksua siten, että käyttövara voi alentua enimmillään 10 %, käyttövaraksi muodostuisi 231,94 € kuukaudessa vuonna 2021.

Lisätiedot

vs. hoito- ja kuntoutumispalvelujen johtaja Marita Pitkänen, puh. 0444860 738, ehkäisevien ja korjaavien hyvinvointipalvelujen johtaja Paula Pasanen-Aro, p.050 28567, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi

Terveys- ja sosiaali johtaja ehdottaa:

Perusturvalautakunta päättää

1. kohtuullistaa ikäihmisten tehostetun palveluasumisen asiakasmaksuja siten, että kuukausittainen asiakasmaksu voi nousta enintään 10 % uusimmat tulotiedot huomioiden sekä yhden että kahden hengen perhekoolla
2. että suurituloisemman puolison muuttaessa ikäihmisten tehostettuun palveluasumiseen asiakkaalle lasketaan edullisempi vaihtoehto joko yhden tai kahden henkilön perhekoolla
3. turvata kotiin jäävän pienituloisemman puolison toimeentulo uusilla tulevilla asiakkailla ohjaamalla ja avustamalla heitä maksualennuksen hakemisessa
4. kohtuullistaa mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasmaksu siten, että käyttövara on vähintään 231,94 €/kk vuonna 2021

Päätös

Keskustelun jälkeen päätösehdotus hyväksyttiin.
